

POSELSTVÍ PAPEŽE
JANA PAVLA II.
K POSTNÍ DOBĚ

VYDAL SEKRETARIÁT ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE
PRAHA 2001
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

1. „Hle, jdeme do Jeruzaléma“ (Mk 10,33). Těmito slovy Pán vybízí učedníky, aby se s ním vydali na cestu vedoucí z Galileje až do místa, kde bude dovršeno jeho vykupitelské poslání. Tato cesta do Jeruzaléma, kterou evangelisté líčí jako završení Ježíšovy pozemské pouti, je životním vzorem pro křesťana, který touží následovat Mistra na cestě kříže. K takové „cestě do Jeruzaléma“ vybízí Kristus i současné lidi. Platí to zejména v postní době, která člověku poskytuje vhodnou příležitost k tomu, aby se obrátil a znovu našel plné společenství s Kristem tím, že se ve svém nitru bude podílet na tajemství Kristovy smrti a zmrtvýchvstání.

Proto představuje postní doba pro věřící vhodnou příležitost k hlubokému přezkoumání života. V současnosti nechybějí vedle ušlechtilých svědků evangelia ani lidé, kteří jsou sice pokřtěni, avšak k náročné výzvě „k cestě do Jeruzaléma“ se stavějí nevšímavě, či ji dokonce otevřeně odmítají. Stává se to v situacích, kdy je zkušenost modlitby prožívána spíše povrchně, takže Boží slovo neproniká do lidského života. I samu svátost smíření považují mnozí za bezvýznamnou a nedělní eucharistická slavnost je brána jako nutná povinnost.

Jak přijmout výzvu k obrácení, s níž se na nás obrací Kristus i v této postní době? Jak dojít k opravdové změně života? Především musíme otevřít srdce působivému poselství liturgie. Období příprav na Velikonoce je darem Boží prozřetelnosti a cennou příležitostí k tomu, abychom se přiblížili k Pánu tím, že budeme zpytovat své svědomí a budeme naslouchat tomu, co nám Pán v nitru radí.

2. Někteří křesťané se domnívají, že se bez tohoto trvalého duchovního úsilí obejdou, protože necítí potřebu konfrontovat se s pravdou evangelia. Pokoušejí se zbavit obsahu a síly výroky, jako je tento: „Milujte své nepřátele, prokazujte dobro těm, kdo vás nenávidí“ (Lk 6,27). Pro tyto lidi je přijetí a převedení těchto slov do konkrétních životních postojů nesmírně obtížné. Jde totiž o slova, která, jsou-li brána vážně, vedou nutně k radikálnímu obrácení. Když je však člověk uražen a zraněn, je v pokušení podlehnout psychologickým mechanismům sebelítosti a odplaty, a nedbat tak na Ježíšovu výzvu k lásce k nepříteli. A přece každodenní lidská zkušenost velmi zjevně dokazuje, že

odpuštění a usmíření jsou pro opravdovou obnovu jedince i společnosti nezbytné. To platí jak ve vztazích mezi lidmi, tak ve vztazích mezi společenstvími a národy.

3. Četné a tragické konflikty, které sužují lidstvo a které někdy vznikají také z náboženských nedorozumění, vyhloubily mezi národy propast nenávisti a násilí. K tomu někdy dochází i mezi různými uskupeními a stranami působícími v rámci téhož národa. Dosud jsme s bolestným pocitem bezmoci svědky opětovného rozdmýchávání konfliktů, které byly považovány za definitivně vyhaslé. Vzniká dojem, že některé národy uvízly v nezadržitelné spirále násilí, jejímž následkem budou další a další oběti, aniž by se přiblížila nějaká konkrétní perspektiva řešení. Toužebné volání po míru, které se ozývá ze všech částí světa, zůstává nevyslyšeno, protože se nedaří činit kroky, které by vedly k vytoužené shodě.

Tento zneklidňující stav nemůže křesťany ponechat lhostejnými. Právě proto jsem se v nedávno uplynulém jubilejním roce stal hlasatelem prosby církve, aby Bůh odpustil hříchy jejích dětí. Jsme si dobře vědomi toho, že viny křesťanů bohužel zatemnily neposkvrněnou tvář církve, ale protože důvěřujeme v milosrdnou Boží lásku, která se nezastaví u hříchu, ale hledí na pokání, víme také to, že se znovu můžeme s důvěrou vydat na cestu. Boží láska se nejvyšší měrou projeví právě tehdy, když Bůh opět přijme do svého plného společenství hříšného a nevděčného člověka. Z tohoto pohledu spočívá „očistění paměti“ především v obnoveném vyznání Božího milosrdenství, ve vyznání, ke kterému je církev na všech úrovních znovu a znovu s obnoveným přesvědčením povolána.

4. Jedinou cestou k míru je odpuštění. Přijetí a udělení odpuštění umožňuje novou kvalitu mezilidských vztahů, přerušuje spirálu nenávisti a msty a láme okovy zla, které obepínají srdce svářících se lidí. Pro národy, které usilují o usmíření, a pro ty, kdo touží po pokojném soužití jednotlivců i národů, není jiné cesty než té, která je založena na přijetí a udělení odpuštění. Jak blahodárně znějí v této souvislosti Pánova slova: „Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují. Tak budete syny svého nebeského Otce, neboť on dává vycházet svému slunci pro zlé i pro dobré a sesílá déšť spravedlivým i nespravedlivým“ (Mt 5,44–45)! Milovat ty, kdo nám ublížili, znamená

odzbrojit je, a tak můžeme proměnit v místo vzájemné solidarity i bitevní pole.

Tato náročná výzva se netýká jen jednotlivců, ale také společenství, národů a celého lidstva. Zejména se však týká rodin. Není snadné obrátit se k odpuštění a usmíření. Usmíření se může jevit problematické už tehdy, neseme-li na vzniklé situaci vinu my sami. Je-li pak vina na straně toho druhého, může se usmíření zdát přímo nesmyslným pokolením. K podobnému kroku je zapotřebí projít cestou vnitřního obrácení, je k němu zapotřebí odvahy k pokornému uposlechnutí Ježíšovu přikázání. Jeho slovo nás nenechává na pochybách: nejen ten, kdo vyvolá nepřátelství, ale i ten, kdo jím trpí, má usilovat o usmíření (srov. *Mt* 5,23–24). Křesťan se má usmířit, i když se cítí být obětí nespravedlivé urážky a pronásledování. Tak jednal sám Pán, který od svého učedníka očekává, že jej bude následovat, a spolupracovat tak na vykoupení svého bratra.

V naší době se odpuštění stále více jeví jako nutný rozměr autentické obnovy společnosti a nastolení míru ve světě. Církev hlásá odpuštění a lásku k nepřátelům s vědomím, že tak do duchovního bohatství celého lidstva přináší nový způsob přístupu k lidem. Jde o způsob zcela jistě náročný, přináší však velkou naději. Církev ví, že se zde může spolehnout na pomoc Pána, který nikdy neopouští toho, kdo se k němu v obtížích utíká.

5. „Láska zapomíná, když jí někdo ublíží“ (*1 Kor* 13,5). Apoštol Pavel tímto výrokem z Prvního listu Korintským připomíná, že odpuštění je jednou z nejvyšších forem prokazování bratrské lásky. Postní doba je vhodným obdobím k tomu, abychom lépe prohloubili dosah této pravdy. Prostřednictvím svátosti smíření nám Otec daruje v Kristu své odpuštění a vede nás k tomu, abychom žili v lásce a nepovažovali toho druhého za nepřítele, nýbrž za bratra.

Kéž by toto období pokání a usmíření povzbudilo věřící k tomu, aby mysleli a jednali ve znamení opravdové bratrské lásky, otevřené všem dimenzím člověka. Tento vnitřní postoj povede věřící k tomu, aby nesli plody Ducha (srov. *Gal* 5,22) a aby s novým srdcem poskytovali hmotnou pomoc potřebným lidem.

Srdce, které je usmířené s Bohem a s bližním, je velkomyslné. V posvátných dnech postní doby nabývají peněžní sbírky význačné hodnoty, protože se nejedná o to, aby věřící darovali něco ze svého

přebytku, aby si uklidnili svědomí, ale o to, aby se solidárně starali o zmírnění bídy, která je ve světě. Pomyšlení na bolestné tváře a na utrpení tolika bratří a sester nemůže nevést věřícího k tomu, aby se podělil alespoň o část svého majetku s těmi, kdo jsou v tísní. Postní dary nabývají ještě větší hodnoty, pokud se dárce osvobodil od nevole a lhostejnosti, které by mu bránily ve společenství s Bohem a bratry.

Svět od křesťanů očekává věrohodné svědectví o společenství a solidaritě. Velmi jasně to vyjadřují slova apoštola Jana: „Jestliže má někdo majetek a vidí, že jeho bratr je v nouzi, ale zavře před ním svoje srdce – jak v něm může zůstat Boží láska?“ (*1 Jan 3,17*).

Bratři a sestry! Svatý Jan Zlatoústý v komentáři k Pánovu výroku o cestě do Jeruzaléma připomíná, že Kristus svým učedníkům nezatajuje boje a oběti, které je čekají. Zdůrazňuje, že vzdát se svého „já“ je obtížné, avšak nikoli nemožné, když můžeme počítat s Boží pomocí, která je nám udělena „prostřednictvím společenství s Kristovou osobou“ (*PG 58, 619 s*).

Právě proto chci v této postní době vyzvat všechny věřící k vřelé a důvěryplné modlitbě k Pánu, aby dal každému nově zakusit své milosrdenství. Jen tento dar nám pomůže prožívat stále radostněji a velkomyslněji Kristovu lásku, která „se nerozčiluje, zapomíná, když jí někdo ublíží, má zármutek, když se dělá něco špatného, ale raduje se, když lidé žijí podle pravdy“ (*1 Kor 13,5–6*).

S těmito touhami prosím Matku Milosrdenství, aby na této postní pouti ochraňovala celé společenství věřících, a všem ze srdce uděluje apoštolské požehnání.

Ve Vatikáně dne 7. ledna 2001

Handwritten signature of Pope John Paul II in black ink, reading "Joannes Paulus II".